

Veel te doen tijdens Museumweekend in Noord-Hollandse musea

Klopt wat je ziet in het Zuiderzeemuseum met de werkelijkheid? Dat kunnen bezoekers met eigen ogen gaan zien tijdens het Museumweekend. FOTO HANS VAN WIEL

DOOR SONJA DE JONG
De kunst van de waarheid. Dat is het intrigerende thema van het Museumweekend dat komend weekend weer in heel Nederland wordt gehouden. Ook in Noord-Holland openen vele musea de deuren en zijn gratis toegankelijk. Bovendien bieden zij tal van extra activiteiten. Een greep uit het aanbod.

Niet alle musea richten zich op het thema. Het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen doet dat wel. Bezoekers kunnen hier op 5 en 6 april aan de hand van vijf ansichtkaarten nagaan hoe authentiek de panden van het kaaspakthuis, de stoomwasserij of pand Zaandijk nu nog zijn. Wordt

werkelijk het verleden getoond of geeft het Zuiderzeemuseum een draai aan de feiten? Ter ere van het Museumweekend zijn er bovendien beide dagen tal van demonstraties van ambachten als dat van visroker, kuiper en touwslager. En natuurlijk zijn ook alle nieuwe aanwinsten te zien, zoals de couturerstukken van Alexander van Slobbe en de keramiek van Studio Job en Hella Jongerius.

Ook het Westfries Museum doet mee aan het thema van het Museumweekend. Wat is er waar van al die prachtige verhalen die er bestaan rond voorwerpen in het museum. Die driehonderd jaar oude kano met de resten van een overleden Eskimo erin, dat

geldkistje dat op een 17e eeuwse schilderij is afgebeeld, dat achter het behang gevonden werd, het Mariabeeld dat van de boeg van een Portugees schip afkomstig is. Is het allemaal waar? De bezoekers mogen dat dit weekend zelf uitvinden. Er is een route uitgezet langs voorwerpen met mooie verhalen en bij sommige duikt op eens een figuur uit het verleden op. Zoals die koopman uit de 17e eeuw die probeert het publiek te verleiden in zijn lucratieve onderneming te stappen.

In het Purmerend Museum wordt ook de vraag gesteld: klopt dat nou? Die uilen die Chris van der Hoef schilderde op aardewerk, zijn die wel van hem? En Goie en Kwaaié Mîe, wie van

de twee was nou echt? Het museum heeft een kijkwijzer uitgezet langs dit soort verhalen.

Het Museum van Egmond geeft ook een beeld van waarheid in de nieuwe tentoonstelling rond Cor Wijker, beeldsnijder uit Egmond (1890-1969). Hij sneed bijbelse taferelen uit, maar ook Egmondse reddingen van schipbreukelingen. Ook is een tentoonstelling rond Slot op den Hoef te zien. Het museum, dat de hele winter dicht was, is na dit weekend weer tot juni gesloten.

Het Molenmuseum in Koog aan de Zaan biedt een puzzeltocht voor het hele gezin in de wijde omgeving van het museum en een doe-tentoonstelling voor de jeugd. Zowel zaterdag

als zondag zijn er om 14 uur lezingen. In het Zaan Museum, in Zaandam, worden zowel zaterdag als zondag vanaf 14 uur rondleidingen gegeven die het thema 'waar of niet waar' belichten.

In het Kachelmuseum in Alkmaar doet men wel mee met het Museumweekend in de vorm van gratis toegang, maar zijn geen activiteiten rond het thema 'waarheid'. Hier is de vaste tentoonstelling 'Warm in Alkmaar' te bezichtigen.

Meer info: www.zuiderzeemuseum.nl; www.wfm.nl; www.purmerendmuseum.nl; www.museumvanegmond.nl; www.kachelmuseum.nl; www.zaansemlen.nl; www.zaanmuseum.nl

FESTIVAL 3VOOR12 viert tiende verjaardag

De website 3VOOR12, de popmuziekpagina van de VPRO, viert 15 mei zijn tiende verjaardag op groote wijze. Onder de noemer LIVE 3VOOR12 organiseert het popmagazine met behulp van duizend vrijwilligers elf muziekfestivals tegelijkertijd. Dat heeft een woordvoester van de VPRO gisteren bekendgemaakt. In totaal spelen 15 mei meer dan vijftig grotere en kleinere acts uit het alternatieve popcircus in elf popzalen in het land. Lokale afdelingen van 3VOOR12 in Nijmegen, Den Bosch, Den Haag, Dordrecht, Leeuwarden, Groningen, Heerlen, Zwolle, Tilburg, Rotterdam en Utrecht houden die dag een eigen feestje tussen 21.00 uur en middernacht. De concerten worden uitgezonden via internet. Ook de lokale redacties van Amsterdam, Breda, Eindhoven, Flevoland en Noord-Holland vieren het feest mee met uitzendingen van recente optredens via hun eigen websites.

VOOR KINDERHOSPITAAL Bureau Dickens wordt geveld

Het bureau waaraan Charles Dickens (1812-1870) 'Great expectations' schreef, wordt in juni geveld bij Christie's in Londen. Aan hetzelfde bureau schreef de beroemde auteur ook zijn allerlaatste brieven, enkele uren voor zijn overlijden. Erven schonken de schrijftafel aan een kinderziekenhuis, zodat dat er nu de fondsen mee kan aanvullen.

MUZIEK Eddy Grant naar Nederland

De Britse zanger/producer Eddy Grant komt voor twee concerten naar Nederland. Hij staat 23 juli met zijn Frontline Orchestra in de Effenaar in Eindhoven en 24 juli in de Melkweg in Amsterdam. Grant scoorde in de jaren tachtig een aantal grote hits zoals 'I don't wanna dance', 'Gimme hope Jo'anna' en 'Electric Avenue'.

ERSTE PLAATS Mariah Carey troeft Elvis af

De Amerikaanse zangeres Mariah Carey heeft Elvis verslagen. Haar nieuwste hit 'Touch my body' belandde direct op de eerste plaats van de Amerikaanse hitparade Billboard Hot 100, aldus Amerikaanse media. Met deze achtste notering in de top van deze lijst versloeg ze Elvis Presley, die hier zeventien keer op één stond. Carey moet alleen de Beatles nog voor zich dulden, met in totaal twintig eerste plekken. Het jongste album van Carey heet 'E=MC2' en komt medio deze maand op de Nederlandse markt.

ROCKFORMATIE Zanger weg bij Velvet Revolver

De rockformatie Velvet Revolver, die dinsdagavond nog in de Heineken Music Hall stond, neemt afscheid van zanger Scott Weiland omdat hij te wispelturig zou zijn. Dat meldt de BBC op zijn website. Gitarist Slash van de Velvet Revolver zegt dat de 'persoonlijke problemen van Weiland de doorslag hebben gegeven om zonder hem verder te gaan'. Weiland is al verschillende keren gearresteerd voor drugsgerelateerde zaken.

GASTDIRIGENT Holland Symfonia verder met Gruzin

Boris Gruzin heeft voor twee jaar bijgetekend als vaste gast-dirigent bij het orkest Holland Symfonia. Daarmee blijft hij naast de chef-dirigent Otto Tausk een belangrijke opbouwende rol spelen bij dit orkest dat ruim zes jaar geleden ontstond na een fusie van het Nederlands Balletorkest en het Noordhollands Philharmonisch Orkest. De Rus Gruzin werkt veel met het orkest van het Mariinsky Theater Petersburg. In Nederland leidt hij Holland Symfonia veel bij balletbegeleidingen, waaronder komend seizoen het ballet 'Giselle'. Daarnaast staat hij regelmatig op het podium, zoals komend seizoen met werk van onderen anderen Haydn, Schnittke, Stravinsky, Ravel, Debussy, Berlioz en Saint-Saëns.

KRAFTWERK 'Krautrock' Klaus Dinger dood

Oud-slagwerker van de Duitse band Kraftwerk Klaus Dinger is overleden, zo is deze week bekendgemaakt. De muzikant stierf al op 21 maart aan hartfalen.

'Bijbel niet eerder op dit niveau verbeeld'

DOOR SONJA DE JONG
WIJK AAN ZEE - Negenenvijftig schriften met meer dan 1500 schetsen tekende de Tsjechische graficus Ivan Urbanek in de jaren zeventig vol met een gedetailleerde weergave van de eerste vijf bijbelboeken. Niet vanuit een religieuze bevoegdheid, vermoedt Wijk aan Zeeër Bert Kisjes, maar omdat het mensbeeld uit het Oude Testament aansloot bij het zijne. Eén van die schriften, het boek Jozef, heeft Kisjes nu tot boek bewerkt.

Urbanek (1933-1994) was graficus en verzorgde de vormgeving voor tal van tijdschriften en andere gedrukte media. Hij behoorde tot de top in zijn vak en won regelmatig internationale prijzen, onder meer in Frankrijk en Polen. Maar met het communisme wilde hij niets te maken hebben. De Russische prijs die hem ooit toegekend werd in de jaren zestig weigerde hij. Wellicht was dat een van de redenen dat hij als tekenaar nooit de kans heeft gekregen om echt door te

breken. Het bleef voor hem een hobby, maar wel een die hij uiterst intensief beoefende.

Praag
Begin jaren zestig begon hij met het tekenen van zijn eigen stad, Praag. Kisjes: „Hij had altijd een heel klein boekje bij zich en een potloodje. Dan stond hij even stil op een straathoek en tekende in ruwe lijnen wat hij zag. Heel trefzeker. Thuis werkte hij dat op groter formaat dan verder uit in gewassen inkt.” Daarna kwam

Bert Kisjes

een periode dat Urbanek mensen tekende. Heel simpel, karikatuurachtig, vaak niet meer dan kopoters zoals een kind ze tekent, maar altijd bijzonder raak.

„Het was in die tijd, in 1964, dat Kisjes hem leerde kennen. „Ik studeerde theologie en de hervormde kerk was geïnteresseerd in contacten met mensen achter het IJzeren Gordijn. Ik heb toen een jaar in Praag doorgebracht. Op een dag stapte hij tijdens een bijeenkomst op me af en vroeg, van de ene pijpoker tegen de andere, wat voor tabak ik in mijn pijp rookte. We raakten in gesprek en hij bood aan mij een rondleiding door Praag te geven. Later gaf hij me een aantal van die kleine schetsjes van zijn stad. We raakten bevriend en toen ik terug naar Nederland ging, bleef het contact bestaan. Hij heeft voor de kerk in Nederland diverse typografische opdrachten uitgevoerd, voor tijdschriften en posters.”

Na de karikaturen begon Urbanek de bijbelboeken na te tekenen. „Ik vermoed dat het hem er vooral om ging om zijn poppetjes in een omgeving te plaatsen. Geen woord tekst erbij, maar het complete verhaal in tekeningen. Tien jaar lang heeft hij daaraan gewerkt, 59 schriften

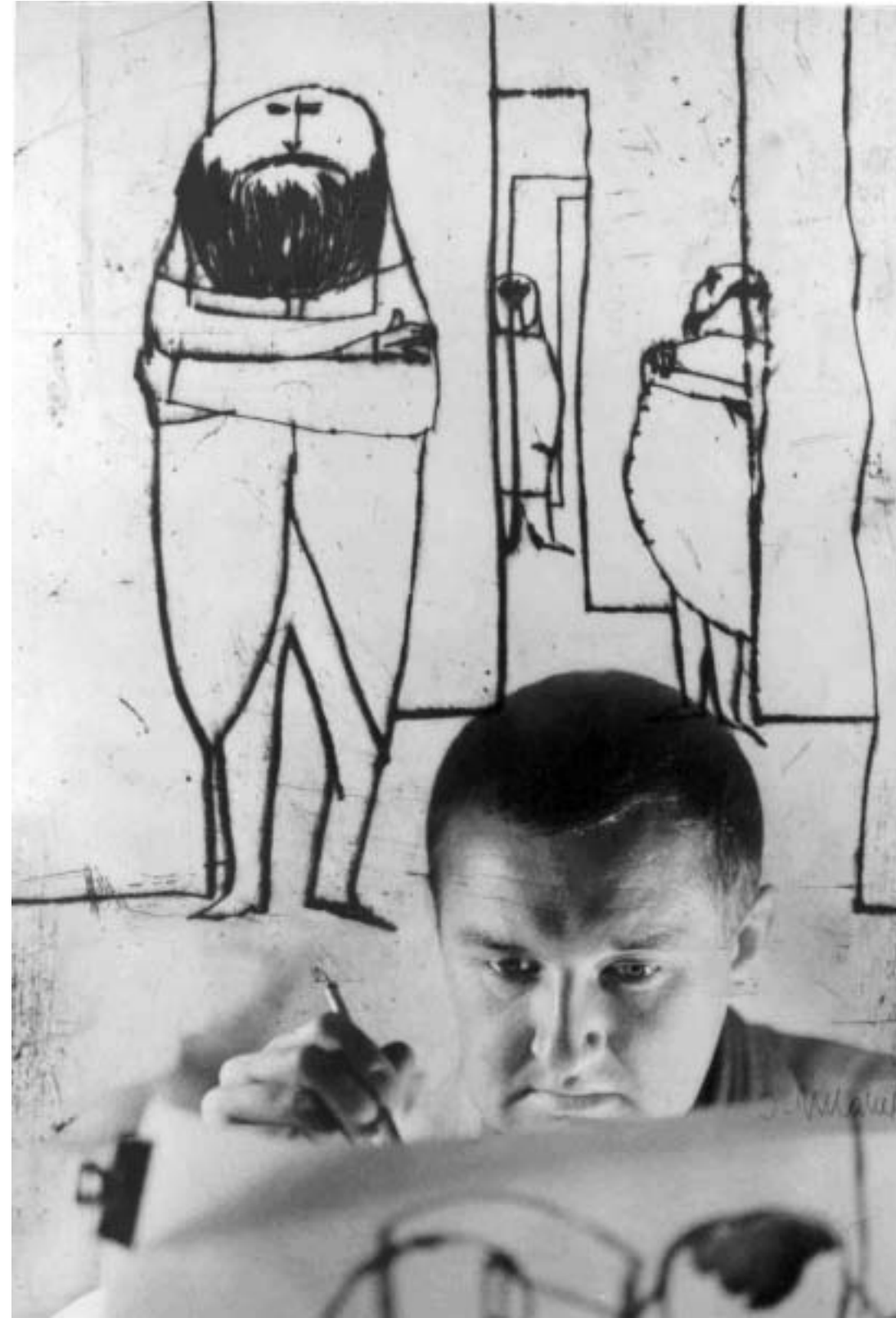
volgetekend, met bij elke tekening alleen de nummergevoel, boek zoveel, vers zoveel en zoveel. Hij deed absoluut niet zijn best om een echt bij de tijd en plaats passende omgeving te tekenen, hij trok zich niks aan van dat soort dingen. Maar wie de bijbel een beetje kent, kan het hele verhaal volgen. En wie hem niet kent, misschien ook wel.”

Groot publiek

In 1994 overleed Urbanek op 61-jarige leeftijd. „Met zijn tekeningen was nooit iets gebeurd, mogelijk omdat de scantechnieken in zijn tijd nog niet zo ver gevorderd waren. Ik vond altijd al dat dit werk het waard was om het onder de aandacht van een groot publiek te brengen, maar wist aanvankelijk ook niet hoe ik dat aan moest pakken. Ik ben er, in overleg met de familie van Urbanek, wel mee gaan leunen bij uitgeverij De familie weet de weg niet bij dat soort instanties, dus ik wist dat het van mij afhankelijk was of er ooit iets mee zou gebeuren. En op een gegeven moment kreeg ik te horen dat het werk met de huidige technische mogelijkheden heel eenvoudig in te scannen was. Ik heb een drukker gezocht, de 123 tekeningen van het boek Jozef laten inscannen en dat is in feite alles.”

Duizend exemplaren zijn er gedrukt, 500 voor 'Tsjechië, en evenveel voor Nederland. „Hier blijft het bij. Ik ga niet zelf nog meer tekeningen bundelen. Maar ik ga nu wel met dit boek naar de hand allerlei instanties benaderen, in de hoop dat zij het stokje overnemen. Je kunt ook denken aan een voorstelling op dvd. Wellicht is de Ikon geïnteresseerd, of een uitgever van bijbels. Dit werk is uniek, nooit eerder is de bijbel zo intensief en op dit hoge niveau in beeld gebracht.”

Op 16 april wordt het boek gepresenteerd in de Odulphuskerk in Wijk aan zee. Dominee Nico ter Linden (de schrijver van de

Ivan Urbanek tussen zijn tekeningen.

FOTO JAN SPLICHAL

moderne bijbelbewerking 'Het verhaal gaat...') neemt het eerste exemplaar in ontvangst en draagt de Jozefverhalen voor.

Zangeres Lija Hirsch zingt bij deze gelegenheid Jiddische en Hebreeuwse liederen en Gertrud Pasveer begeleidt haar op harp.

Het boek kost € 27,50 en is te bestellen via de website <http://ivanurbanek.info>

Jaap Stiemer en Marc van Biezen brengen 'ontluisterboek' uit met oneliners

Altijd op zoek naar de beste grap

DOOR MARK MINNEMA
ALKMAAR - Ze zijn ooit een 'dubbelloops poëziëkanon' genoemd, en dat drukt aardig uit wat Jaap Stiemer en Marc van Biezen doen. In rokerige dranklokalen en bij nette dichterskringen bestookt het duo zijn publiek met grappen die in puntgedichten en oneliners gevat zijn. Nu ook voor de huiskamer. Het eerste 'luisterboek' is er: 'Krank zin, ontluisterboek voor zachthorenden'.

Dat kan als volgt klinken. De een: 'Statement: Mannen die andere mannen aanspreken met 'maestro' of 'boy' moeten worden gestenigd'. De ander: 'Melancholicus: vroeger ging alles nog voorbij'. De een weer: 'Euthanasie-arts: hij wilde iets met mensen'. Een schot hagel aan grappen dus, afgewisseld met een welgeplaatst gedicht. De cd bevat korte fragmenten, maar ook een enkel liedje, een verwaalde rareitje en als rode draad gesprekken die Stiemer en Van Biezen voerden in de auto. Die eindigen stuk voor stuk in absurditeit. Zoals de man die op zijn werk rondloopt met een wattenstaafje in zijn oor en geen collega zegt er iets van.

„Veel humor op 'Krank zin' schuilt in het absurde. In die zin hebben ze wel iets van Vlamingen als Kamagurka of Gummibah. Klopt, beamen de twee. Van Biezen: „Maar die Vlamingen gaan uit van een absurd universum. Wij staan dichterbij de werkelijkheid, bij ons loopt niet per

Jaap Stiemer (links) en Marc van Biezen.

FOTO JOOP BOEK

definitie een schijntende vrouw door de kamer. We geven een draai aan de bestaande wereld.” Stiemer: „Absurd zijn is niet moeilijk, iets maken om te lachen wel.”

Het zoeken naar een goede grap houdt ze de hele dag bezig, via sms en email bestoken ze elkaar met ideeën. Dat doen ze sinds een jaar of zes, toen ze elkaar ontmoetten en verwante geesten bleken met een voorlief-

de voor bondige poëzie. Stiemer is verslaggever bij Dagblad voor West-Friesland en maakt cartoons voor jongerenpagina TXT, tekeningen die al even tegendraads zijn als zijn oneliners. Van Haarlemmer Van Biezen, werkzaam bij een uitgever, wordt in oktober een bundel uitgebracht, nadat vorig jaar al het boekje 'Afwegheidsassistenten' verscheen. Nu haken ze in op de toenemende populariteit van

luisterboeken – met een ontluisterboek.

Het blijven voordrachten, ze lezen hun gedichten voor van papier. Dus géén cabaret. Van Biezen: „Zoals Jaap zo treffend in de hoekstek schrijft: het is minder dan dat. Wat we doen is cabaret zonder zang en dans. En zonder verbindende teksten tussen de grappen. Zelf word ik nogal misnoedig van cabaret.”

Jaap: „Het gaat ons puur om

de grap. Bij iemand als Hans Teeuwen is 75 procent timing en het uitspelen van die grap. Ik ben wel een cabaretliefhebber, maar het is mijn talent niet. Heb ook geen zin om steeds veranderingen in het repertoire uit mijn hoofd te leren.” Marc: „Als Jaap al een aantal euthanasiegrappen heeft gedaan, sla ik de mijne even over.” Want het mag allemaal luchtig klinken, Stiemer en Van Biezen hebben het over ernstige zaken: de dood ('Goed en slecht nieuws: u heeft nog een lang weekend te leven'), God ('Bijbel: ik vond de film beter'), sex ('G-spot: en dan moet je het daar nog maar eens vragen'). „Het is bruut soms”, zegt Stiemer. „Maar dan lees ik over een officier van justitie die kinderen verzamelt en denk ik: hoezo is dit grof?”

Van Biezen: „Waarover zou het anders moeten gaan dan over de dood, ziektes, sex. Daar draait het om, het leven komt altijd weer neer op die grootheden: je gaat dood en voor die tijd wordt je graag van lief te hebben en dat gaat natuurlijk mis. We pakken zware onderwerpen, maar brengen ze licht en bedoelen het troostend.” Stiemer: „Vooral mensen die niet ziek zijn, vallen erover als we grappen maken over ziektes. We hadden een keer iemand met kanker in de zaal. Hij heeft zich de tyfus gelachen.”

www.krankzin.nl; Stiemer en Van Biezen presenteren hun luisterboek zaterdagavond in Paradiso, Amsterdam, tijdens het Skipper Boetiek Festival.

KLASSIEK / RECENSIE

Flamboyante Gatti zingt mee met Beethoven

Het liefst ziet het Koninklijk Concertgebouworkest voor de toekomst een rol van betekenis voor dirigent Daniele Gatti.

De liefde is wederzijds. De flamboyante Gatti vindt in het orkest een ideaal klankbord voor zijn flexibele muzikaliteit, waarbij spektakel nimmer ontbreekt. Dat grote werken niet tot eenheidsworst vervallen, bewees Gatti deze week met Wagner, Richard Strauss en Beethoven. Gatti treedt niet klakkeloos in de voetsporen van beroemde voorgangers, maar kiest zijn eigen weg. Ook al roept dat aperte voor- en tegenstanders op.

Als het 'Vorspiel' tot de opera Tannhäuser daadwerkelijk de ouverture tot de integrale opera zou zijn geweest, dan had Gatti deze beslist anders uitgevoerd. Nu zag hij het werk in eerste instantie als concertouverture, waarvoor hij uitzonderlijk veel tijd nam. Een lijzig, haast gezapig begin luidde een breed uitgesponnen opbouw in, waarbij Gatti het Concertgebouworkest 'krachtig' op 'krachtig' liet stapelen en zo een imposant bouwwerk tot stand bracht. Dit deed hij met meer accuratesse dan souplesse, waarbij uiteindelijk deze Wagner veel bombarie te weeg bracht.

Net zo omzichtig was het begin van het symfonisch gedicht 'Tod und Verklärung' van Richard Strauss, dat in de beginpassages zo zacht werd uitgevoerd, dat het leek of er niets gebeurde. Gatti liet de blazers introvert spelen, vergat een beetje het orkest te laten 'spre-

Concert: Kon. Concertgebouworkest o.l.v. Daniele Gatti. Programma: Ouverture 'Tannhäuser' van Wagner, 'Tod und Verklärung' van Strauss, Derde symfonie 'Eroica' van Beethoven. Bijgewoond: Amsterdam, Concertgebouw, 2 april. Uitzending: Radio 4, zondag, 14.15 uur.

ken' en bereikte daarmee ten onrechte dat het orkest een in zichzelf gekeerde indruk maakte. Totdat de muziek in zijn kolkende stroomversnelling komt en Gatti - op het hoogtepunt van Strauss' muziek - in fraai 'slow motion' mee beweegt en het orkest op natuurlijke wijze laat excelleren. Een geweldige uitvoering.

Een andere Gatti trad naar voren bij Beethoven. In de Derde Symfonie 'Eroica' gaf hij zijn klassieke temperament en Italiaanse dramatiek de vrije loop. Met een bedrijvige slagtechniek zette hij het Concertgebouworkest tot grote muzikale activiteit aan. In tegenstelling tot Wagner en Strauss gaf hij Beethoven de vrije teugels, zelf daarbij soms luid meezingend, of eigenlijk meer lallend. Het gaf 'schwung' aan deze symfonie, die in veel interpretaties strandt bij een overloos uitgespeeld tweede deel: de 'Marcia funebre'. Zo niet bij Gatti, die hier een realistisch en aangename bewegend beeld schiep. Na een pikant derde deel 'Scherzo', met een supertrio hoornisten in het Trio, volgde een uitbalancerend slotdeel.

JOS RUITERS